Larvik kommune

Temaplan for innbyggertjenester

Sammen skaper vi gode dager

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag..... 3
Befolkningen endrer seg..... 3
Et økende forventningsgap..... 3
Hva kan vi skape sammen?..... 3
Endringer, digitalisering og samhandling..... 3
Lokale "kraftsentre" der folk bor..... 4
2. Innledning..... 4
2.1. Formål med planen..... 4
2.2. Rammer og mandat..... 4
Overordnede føringer..... 5
2.3. Avgrensninger og definisjoner..... 6
Avgrensing i tema..... 6
Avgrensning mot andre planer..... 6
2.4. Medvirkning..... 6
2.5. Iverksetting..... 6
3. Kunnskapsgrunnlag..... 7
1. Demografiutfordringer..... 7
2. Mangel på arbeidskraft og kritisk kompetanse..... 7
3. Redusert økonomisk handlingsrom og stram kommuneøkonomi..... 7
4. Utenforskap og levekårsforskjeller..... 8
5. Psykisk helse i endring og økende forventningsgap..... 8
4. Temaplanens mål..... 8
KPS 1: Vi skaper verdier gjennom innovasjon og felles innsats..... 8
KPS 2: Vi styrker innbyggerkraft og bygger tillit på demokratiske prinsipper..... 9
KPS 3: Vi sikrer et relevant og tilgjengelig tjenestetilbud for de som trenger det..... 9
KPS 6: Vi ruster oss for framtiden gjennom langsiktig planlegging og beredskap..... 10
Strategiske grep..... 11
1. Den helhetlige innsatstrappen..... 11
2. Etablere kraftsentre..... 13
5. Slik følger vi opp planen..... 15
6. Konsekvenser..... 15

1. Sammendrag

Temaplan for innbyggertjenester legger til rette for en ny retning for oss i Larvik kommune. Målet vårt er å sikre god velferd også i framtida. Dette gjør vi ved å endre kommunens rolle fra å være en tradisjonell tjenesteleverandør, til å bli en tilrettelegger for at innbyggerne kan mestre eget liv, delta aktivt i lokalsamfunnet og bidra med sine ressurser.

Befolkningen endrer seg

Her i Larvik endrer befolkningen seg raskt. Vi blir stadig flere eldre, samtidig som det fødes færre barn. Samtidig utfordres vi av at flere faller utenfor samfunnet, at vi mangler arbeidskraft, og at vi har en stram kommuneøkonomi.

Til sammen gjør dette det nødvendig at vi tenker helt nytt om hvordan vi organiserer, utvikler og tilbyr tjenestene våre.

Et økende forventningsgap

Parallelt opplever vi et økende forventningsgap mellom hva innbyggerne forventer av oss og hva vi har ressurser til å levere. I utredningen *Den nye velferdskommunen (NOU 2026: 6)* beskrives dette forventningsgapet som en av velferdsstatens største utfordringer.

Befolkningens forventninger til offentlige tjenester øker, samtidig som vår kapasitet, økonomi og tilgang på arbeidskraft begrenses. Utredningen slår fast at dagens modell ikke er bærekraftig hvis innbyggerne forblir passive mottakere av tjenester.

Hva kan vi skape sammen?

Framtidas innbyggertjenester handler derfor ikke bare om hva kommunen skal gjøre for innbyggerne, men også om hva vi kan skape sammen. Kommunen skal ivareta sitt lovpålagte ansvar og prioritere innsatsen overfor dem som trenger den mest. Samtidig må innbyggere som har mulighet til det, ta ansvar for eget liv og egen helse og bidra i fellesskapet. Som foreldre, pårørende, naboer, frivillige og medborgere kan vi bidra på ulike måter.

Innbyggerne skal ikke bare være mottakere av tjenester, men ta større ansvar og være aktive deltakere i eget liv og i utviklingen av sterke lokalsamfunn. Dette betyr ikke at innbyggere eller frivillige skal overta kommunens ansvar, men at framtidas velferd i større grad må utvikles i samarbeid mellom kommunen, innbyggerne og lokalsamfunnet.

Endringer, digitalisering og samhandling

Temaplan for innbyggertjenester er vårt strategiske svar på utfordringene som beskrives i utredningen. Dette innebærer at vi må gjøre store endringer i hvordan vi utvikler og leverer tjenester. Vi må gjennomføre strukturendringer på tvers av alle tjenesteområder og tenke nytt om hvordan vi organiserer oss, samarbeider og løser oppgaver. Samtidig må vi ta i bruk teknologi og digitalisering

systematisk. Dette vil hjelpe innbyggerne til å mestre hverdagen bedre selv, avlaste ansatte, redusere bemanningsbehovet og bidra til en mer bærekraftig og effektiv drift.

Lokale "kraftsentre" der folk bor

For å oppnå dette etablerer vi lokale "kraftsentre" der vi bringer våre tjenester, innbyggere, frivillighet og næringsliv sammen for å utvikle helhetlige løsninger der folk bor. Sammen med nødvendige endringer i kommunens struktur, gir dette oss muligheten til å utvikle dagens oppvekstarenaer til levende møteplasser for alle generasjoner, og styrke lokalsamfunnenes evne til å møte framtidas utfordringer.

Planen iverksettes gjennom konkrete oppdrag i Handlings- og økonomiplanen (HØP), der vi prioriterer å etablere lokale kraftsentre, styrke samarbeidet mellom ansatte fra ulike tjenester der folk bor, og gjennomføre nødvendige strukturendringer og satsinger som styrker nærmiljøene.

2. Innledning

Temaplan for innbyggertjenester legger til rette for en ny strategisk retning for Larvik kommune i møte med store samfunnsendringer. Planen definerer hvordan kommunen skal organisere tjenestene og samhandle med innbyggerne i årene som kommer. Planen følger opp og konkretiserer innsatsområdene og målene som er vedtatt i Kommuneplanens samfunnsdel.

2.1. Formål med planen

Denne temaplanen beskriver hvordan vi skal utvikle bærekraftige velferdstjenester i møte med store samfunnsendringer. For å lykkes må vi endre måten vi jobber på. Som kommune skal vi fortsatt tilby gode tjenester til dem som trenger det, men vi må i større grad gå fra å være en ren leverandør av tjenester til å hjelpe innbyggerne med å mestre eget liv og delta aktivt i lokalsamfunnet. Det betyr at vi må legge bedre til rette for egenmestring, mangfold og samskaping, og utvikle tjenester i tett samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner.

For å muliggjøre dette kreves en endring hvor det stilles tydeligere forventninger til innbyggerne. Vi må i større grad ha fokus på hvilket medansvar vi har for hverandre. Særlig forventes det at innbyggere med god helse tar et utvidet ansvar, og vi må samle oss om felles innsats fremfor et sterkt fokus på individuelle rettigheter.

Målet er å sikre trygge oppvekstvilkår og et framtidsrettet oppvekstilbud, legge grunnlaget for god helse, utdanning og sosial tilhørighet, og gjøre det mulig for flere å bo trygt hjemme så lenge som mulig.

2.2. Rammer og mandat

Planens formelle forankring ligger i kommunestyrets vedtak (KST-vedtak 314/24) om å erstatte flere tidligere temaplaner med én felles plan for innbyggertjenester. Dette grepet er gjort for å forenkle

planverket vårt, samtidig som det bidrar til å styrke den helhetlige styringen og bryte ned siloer mellom tjenesteområder.

En felles plan vil også bidra til en mer koordinert og tverrfaglig innsats mellom oss i kommunen, innbyggere, frivillighet og næringsliv, for å oppnå en mer bærekraftig velferdsmodell i årene fremover.

Planene som erstattes er:

- Temaplan helse og omsorg 2019–2032
- Temaplan for Oppvekst og kvalifisering
- Kvalitet i Larvikskolen
- Kvalitet i Barnehagen
- Temaplan for integrering
- Kulturplanen 2018–2028
- Temaplan for folkehelse, frivillighet, idrett og friluftsliv
- Forebyggende plan
- Temaplan vold i nære relasjoner
- Handlingsplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom
- Temaplan for bolig

Overordnede føringer

Alle virksomheter i kommunen skal følge gjeldende lover og forskrifter innenfor sitt område. For denne temaplanen er følgende lover og nasjonale rammer sentrale:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Lov om barneverntjenester
- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav-loven)
- Opplæringsloven
- Barnehageloven
- Folkehelseloven
- FN-konvensjonen om barnets rettigheter, barnets beste vurderinger
- FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
- Nasjonale strategier for tilrettelegging, medvirkning og tidlig innsats
- Kulturloven
- Integreringsloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Sentrale retningslinjer og tildelingskriterier fra Husbanken
- Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (boligsosialloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Arbeidsmiljøloven og hovedavtalen

2.3. Avgrensninger og definisjoner

Avgrensing i tema

Kommunens ansvar knyttet til miljø og klima, håndteres ikke i denne temaplanen. Vi henviser til kommunens klima- og energiplan.

Avgrensning mot andre planer

Planen bygger på visjonen "Sammen skaper vi gode dager!" fra Kommuneplanens samfunnsdel. Målet er at Larviksamfunnet baseres på tillit og medvirkning, der alle innbyggere opplever livskvalitet, mestring, inkludering og tilhørighet.

I henhold til Kommuneplanens arealdel 2021-2033, § 1, jf. vedtak KST-136/21, skal Larvik styrke "innbyggernes helse, miljø og trivsel i et langsiktig perspektiv". Denne temaplanen viderefører arealdelens hensikt om å bidra til å styrke innbyggerne i et langsiktig bærekraftig perspektiv.

Temaplan for innbyggertjenester er en utvidet forståelse av tjenesteområdene som i større grad er rettet direkte mot innbyggertjenester, og erstatter ikke Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

2.4. Medvirkning

Vi har hatt en medvirkningsprosess for å sikre god forankring og hente inn verdifull lokalkunnskap.

Ansatte har bidratt gjennom workshops og intern høring, og planen har vært lagt ut på ekstern høring for innspill fra innbyggere, organisasjoner, næringsliv og andre aktører. Planen skal også behandles i eldrerådet, rådet for personer med funksjonsnedsettelse, innvandrerrådet og ungdomsrådet.

Medvirkningen har bidratt med lokal kunnskap og perspektiver på hvordan framtidens innbyggertjenester bør utvikles. Innspillene er vurdert og innarbeidet i planen der det har vært relevant. Medvirkningsprosessen understøtter samtidig planens mål om å utvikle framtidens tjenester i samarbeid med innbyggere, frivillighet, næringsliv og lokalsamfunn.

2.5. Iverksetting

Temaplanens hovedmål for framtidas innbyggertjenester legger føringer for prioritering og strategi for Handlings- og økonomiplanen, og for oppdrag i kommunalområdenes virksomhetsplaner.

Planen iverksettes ved at konkrete oppdrag for å nå målene tas inn og vedtas i Handlings- og økonomiplanen. Hvert oppdrag tildeles en ansvarlig leder med ansvar for å gjennomføre og koordinere tverrfaglig. Det skal rapporteres månedlig på oppdragene, jf. kommunens policy for helhetlig virksomhetsstyring.

3. Kunnskapsgrunnlag

Temaplan for innbyggertjenester bygger på tre sentrale utredninger:

- Demografianalysen - viser hvordan befolkningen vår utvikler seg, sysselsetting og utvikling i kostnader. Dette gir oss et godt grunnlag for å tilpasse tjenestene våre riktig.
- Ståstedsanalysen - som baserer seg på KOSTRA-tall og kartlegger utgiftsbehov og ressursbruk. Analysen bekrefter at kommunen i dag har en effektiv drift.
- **Innsiktsarbeidet –** kartlegger de sosiale og relasjonelle behovene i lokalsamfunnene.

Vi står overfor en krevende samfunnsutvikling med økt press på spesialiserte tjenester, økende utenforskap og høyere kostnader. Samtidig skjer befolkningsendringene i Larvik tidligere enn i de fleste andre norske kommuner. Dette gjør at vi må tenke nytt om hvordan vi organiserer og utvikler tjenestene våre, slik at vi også i framtiden kan møte innbyggernes behov på en god og bærekraftig måte.

Det er definert fem hovedutfordringer i Larvik:

1. Demografiutfordringer
Fram mot 2040 øker antall innbyggere over 80 år med ca. 70 %, og over 90 år med 45 %. Samtidig forventes en nedgang på 10,1 % (541 personer) i aldersgruppen 6–15 år. Dette gir færre skattebetalere og yrkesaktive per mottaker av kommunale tjenester, samtidig som vi skal prioritere tidlig innsats for at de yngste skal få en trygg oppvekst og bli godt rustet for framtida.

Tallet forventes å falle fra 3,1 til 2,1 yrkesaktive per innbygger over 67 år fram mot 2050 (regionale tall). Nedgangen i antall barn betyr at dagens struktur og bygningsmasse innen oppvekstsektoren er overdimensjonert. Dette krever strukturendringer for å opprettholde lovpålagt kvalitet.

2. Mangel på arbeidskraft og kritisk kompetanse
Det blir stadig vanskeligere å rekruttere: Behovet for arbeidskraft stiger, mens tilgangen på relevant kompetanse synker. Det er mangel på helsepersonell og barnehagelærere. Samtidig er det forventet stor avgang på grunn av pensjon, kombinert med sterk konkurranse om arbeidskraft fra andre sektorer. Dette betyr at fagmiljøene må samles på færre lokasjoner, og at teknologi og digitalisering må tas i bruk i alle sektorer for å avlaste ansatte.

3. Redusert økonomisk handlingsrom og stram kommuneøkonomi
Larvik har et vedtatt omstillingsbehov på 230 millioner kroner i perioden 2024–2028. Høy gjeldsgrad og et vedlikeholdsetterslep på over 1,2 milliarder kroner begrenser handlingsrommet. Vi har også lavere skatteinntekter per innbygger sammenlignet med landssnittet. Dette krever at vi reduserer antall kommunale bygg, og at vi flytter midler fra drift av overflødige bygninger og infrastruktur til direkte tjenesteyting.

4. Utenforskap og levekårsforskjeller
Om lag 11,7 % (600–700 personer) i alderen 16–29 år i Larvik står utenfor arbeid, utdanning eller kvalifisering. Dette fører til store sosiale og økonomiske konsekvenser for både individ og samfunn, og det er betydelige folkehelseutfordringer som følge av sosioøkonomiske forhold.

5. Psykisk helse i endring og økende forventningsgap
Rapporterte psykiske plager blant unge øker. Samtidig forventes det i økende grad at kommunen og helsevesenet skal håndtere utfordringer og vanlig motbør i hverdagen som tidligere i større grad ble håndtert av den enkelte selv eller i nettverket rundt dem.

Samtidig ser vi et økende gap mellom innbyggernes forventninger til tjenestenivået, og kommunens reelle kapasitet til å levere. Dette gjelder på tvers av alle sektorer. I utredningen *Den nye velferdskommunen (NOU 2026: 6)* beskrives dette forventningsgapet som en av velferdsstatens største utfordringer. Befolkningens forventninger til offentlige tjenester øker, samtidig som vår kapasitet, økonomi og tilgang på arbeidskraft begrenses.

Utredningen slår fast at dagens modell ikke er bærekraftig hvis innbyggerne forblir passive mottakere av tjenester. Skal vi lykkes, kreves det en kulturendring der innbyggere, vi som kommune, frivillighet og andre samfunnsaktører sammen bidrar til å skape framtidens velferd. Innbyggerne skal ikke bare være mottakere av tjenester, men ta større ansvar og være aktive deltakere i eget liv og i utviklingen av sterke lokalsamfunn.

4. Temaplanens mål

Hovedmål for framtidens innbyggertjenester

Nedenfor følger en utdypende beskrivelse av hva målene fra Kommuneplanens samfunnsdel (overordnet mål for kommunen, heretter forkortet KPS) innebærer for framtidas innbyggertjenester. De konkrete tiltakene for å nå disse målene vil legges frem i kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

I denne temaplanen utdypes målene for KPS 1, KPS 2, KPS 3 og KPS 6. KPS 4 og 5 er ikke med i denne planen, da disse hovedmålene besvares og følges opp gjennom vår *Klima- og energiplan*.

KPS 1: Vi skaper verdier gjennom innovasjon og felles innsats

I denne temaplanen betyr hovedmålet at:

Alle opplever økonomisk trygghet og selvstendighet
Vi skal skape verdier for innbyggere og for samfunnet. Vårt mål er at alle skal oppleve økonomisk trygghet og selvstendighet, og vi vil derfor bidra til at alle har mulighet til å delta i utdannings- og arbeidslivet. Vi gir opplæring og utdanning av barn og unge, kompetanseøkning og utvikling i tjenester slik at flest mulig deltar i arbeidslivet.

Som arbeidsgiver gir vi tilrettelagte arbeidsplasser for de som har særskilte behov. Vi vil også bidra til kunnskapsøkning i næringslivet, slik at enda flere med behov for tilrettelagt arbeidsplass kan være i arbeid.

Alle mestrer eget liv og har god helse gjennom hele livet
Vi skal styrke innbyggernes mulighet til å mestre eget liv. Samtidig skal vi bistå med nødvendig støtte til dem som trenger det, for å fremme god helse gjennom hele livet og for alle aldersgrupper. Det gjør vi gjennom å tilrettelegge for fysiske arenaer for aktivitet, som gang- og sykkelstier, idrettsanlegg og lekeplasser, samtidig som vi deler kunnskap om fysisk aktivitet og psykisk helse. Ved arealutvikling og teknisk saksbehandling skal vi ha fokus på tilgjengelige arenaer i lokalsamfunn, og videre utvikling som legger til rette for økt deltakelse.

KPS 2: Vi styrker innbyggerkraft og bygger tillit på demokratiske prinsipper

I denne temaplanen betyr hovedmålet at:

Alle opplever en trygg hverdag
Alle innbyggere i Larvik opplever en hverdag preget av trygghet og likeverdige muligheter til å lære, utvikle seg og delta. For å oppnå dette satser vi strategisk på tidlig innsats og på å følge opp barn og barnefamilier helt fra starten av livet, med særlig fokus på de første 1000 dagene. Videre hever vi kompetansen hos alle ansatte som møter innbyggerne, og bruker universelle arenaer for barn aktivt til kunnskapsdeling. Vi utvider også trygghetsbegrepet til å omfatte både fysisk og følelsesmessig trygghet, og dette skal integreres i alle relevante tjenester.

Alle deltar i samfunnslivet, har tilgang til meningsfulle aktiviteter og har innflytelse på utviklingen av egne lokalsamfunn
Alle innbyggere skal ha muligheten til å delta i samfunnslivet, ha tilgang til meningsfulle aktiviteter og ha reell innflytelse på utviklingen av egne lokalsamfunn. For å styrke den sosiale tilhørigheten og redusere ulikheter, legger vi til rette for deltakelse basert på den enkeltes forutsetninger og ønsker. Dette gjør vi blant annet ved å spre kunnskap om tilgjengelige arenaer, og mulighetene for å bidra og utvikle lokalsamfunnene gjennom kommunens mange kontaktpunkter, som skoler, barnehager, Nav, og byggesaksavdelingen. Vi skal også motivere til og tilrettelegge for deltakelse på demokratiske arenaer som valg, høringer og åpne møter, slik at innbyggerne ser hvilken påvirkning de har på samfunnslivet. Ved arealutvikling og teknisk saksbehandling skal vi ha fokus på tilgjengelige arenaer i lokalsamfunnet, og videre utvikling som legger til rette for økt deltakelse. For å bygge en sterk innbyggerkraft forventer vi at innbyggerne bidrar aktivt i sitt nærmiljø. Et sterkt samfunn bygges ikke utelukkende på lovfestede rettigheter, men på at vi tar et felles ansvar for å ta vare på hverandre utenfor de profesjonelle og kommunale rammene.

KPS 3: Vi sikrer et relevant og tilgjengelig tjenestetilbud for de som trenger det

I denne temaplanen betyr hovedmålet fra Kommuneplanens samfunnsdel at:

Alle får rett hjelp på rett nivå – fra tidlig innsats til spesialiserte tjenester

Kommunens tjenestetilbud skal spenne fra tidsavgrenset veiledning, mestringsstøtte og lavterskeltilbud til omfattende og spesialiserte tjenestetilbud. Vi sikrer det forebyggende arbeidet gjennom gode arenaer for tidlig innsats i alle aldersgrupper. Dette innebærer at vi aktivt identifiserer innbyggere med behov for tidlig støtte, samtidig som vi styrker det forebyggende fokuset og kompetansen både i lokalsamfunnet og på tvers av alle kommunale sektorer.

Tidlig innsats er et helhetlig prinsipp som skal prege hele organisasjonen vår og på tvers av alle sektorer. Det handler om å forebygge utfordringer og gripe inn før problemer vokser seg store, enten det gjelder boforhold, utdanning, oppvekstforhold, helse eller sosial tilhørighet.

I praksis betyr dette at vi på boligfeltet setter inn tiltak før boforhold blir kritiske, og at barnehager og skoler avdekker og følger opp utfordringer tidlig. Videre betyr det at kultur- og fritidssektoren skaper inkluderende lavterskelarenaer som motvirker utenforskap, og at vi i arealplanleggingen utformer fysiske nærmiljøer som fremmer folkehelse, trygghet og fellesskap i hverdagen. Digitale verktøy skal brukes aktivt for å sikre god informasjonsflyt og avlaste ansatte i oppfølgingen av innbyggerne.

Oppfølging på det mest spesialiserte nivået skal settes inn når innbyggerens behov er avklart og varig, og ikke lenger kan kompenseres gjennom forebyggende tiltak eller uformelle sosiale nettverk på grønt eller gult nivå, jf. den helhetlige innsatstrappen (eget kapittel). Gjennom en slik struktur bidrar vi til at innbyggerne mottar rett hjelp til rett tid på lavest mulige inngripende nivå, samtidig som de mest ressurskrevende tjenestene prioriteres til innbyggere med størst behov.

Alle bor trygt
Vi skal tilrettelegge for at innbyggerne har tilgang til egnede boliger, slik at den enkelte kan komme best mulig i posisjon for å mestre sin livssituasjon. Det gjør vi ved å planlegge for trygge og inkluderende bo- og oppvekstmiljø i bærekraftige lokalsamfunn og bygge universelt utformet. Fysisk tilrettelegging med hjelpemidler og kunnskapsøkning for innbyggere er eksempler på aktiviteter som kan styrke innbyggeres trygghet i egne hjem.

KPS 6: Vi ruster oss for framtiden gjennom langsiktig planlegging og beredskap

I denne temaplanen betyr hovedmålet fra Kommuneplanens samfunnsdel at:

Vi har økonomisk bærekraft og robusthet i tjenestene.
Vi skal sikre gode og forutsigbare tjenester ved å bruke kommunens penger smart og langsiktig.

I praksis betyr dette at:

- **Vi tilpasser tjenestene til økonomien.** Vi må bruke ressursene våre slik at vi holder oss innenfor det økonomiske handlingsrommet.
- **Vi tilpasser tjenestene til befolkningen.** Når antallet og alderen på innbyggerne endrer seg, må også tjenestene utvikles og tilpasses nye behov.
- **Vi omstiller oss i tråd med utviklingen.** Vi må gjennomføre nødvendige endringer i skole-, barnehage- og institusjonsstrukturen, samtidig som vi tenker nytt om hvordan kommunens bygg og kulturarenaer kan brukes til beste for innbyggerne.

Alle har muligheten til å forberede seg på egenberedskap
Vi tilrettelegger for at innbyggere har kunnskap og er i stand til å ivareta egenberedskap i forbindelse med uforutsette hendelser. Dette gjør vi ved å styrke informasjonsarbeidet og heve kompetanse i samfunnet, slik at både enkeltindivider, familier, nabolag og lokale foreninger er bedre rustet. Beredskap handler ikke bare om det enkelte hjem, men om hvor godt rustet vi er som lokalsamfunn. Våre beredskapsplaner skal derfor bygge på innbyggernes egeninnsats og den lokale dugnadsånden for å skape et tryggere og mer motstandsdyktig samfunn.

Strategiske grep

For å nå hovedmålene i Kommuneplanens samfunnsdel (KPS), bygger vi videre på de to bærende pilarene i framtidas kommune: lokalsamfunnsutvikling og tjenesteutvikling.

For å lykkes med dette i praksis, gjør vi to strategiske grep. Vi innfører den helhetlige innsatstrappen og etablerer lokale "kraftsentre".

1. Den helhetlige innsatstrappen

Den helhetlige innsatstrappen samler og strukturerer alle tilbud, aktiviteter og tjenester i kommunen vår inn i tre definerte nivåer på grønt, gult og rødt trinn. Trappa skal bidra til å prioritere tiltak systematisk på lavest mulig nivå, slik at de mest ressurskrevende tjenestene forbeholdes innbyggerne med størst behov. Trappa er fagnøytral, for å bidra til samhandling på tvers av fagområder.

Innsatstrappa handler også om hva innbyggeren selv, nettverket rundt innbyggeren og lokalsamfunnet kan bidra med, før mer omfattende kommunale tjenester settes inn. Dette endrer ikke kommunens ansvar for nødvendige og forsvarlige tjenester, men innebærer at kommunens innsats skal sees i sammenheng med ressursene som finnes rundt den enkelte.

Gjennom innsatstrappen ønsker vi å:

1. **Utsette og redusere behovet for tyngre tjenester:** Ved å styrke forebyggingen på grønt nivå sikrer vi at innbyggerne opprettholder funksjonsevne, fysisk og psykisk helse, i tillegg til sosial tilhørighet lengst mulig i egne hjem.
2. **Sikre rett hjelp til rett tid uten overbehandling:** Når utfordringer oppstår, skal gult nivå tilby rask og målrettet hjelp tidlig, slik at milde eller moderate problemer ikke vokser til store hjelpebehov.
3. **Skjerme spesialiserte tjenester for de mest sårbare:** Når grønt og gult trinn fungerer effektivt, frigjøres den nødvendige kapasiteten på rødt nivå. De mest ressurskrevende og

spesialiserte tjenestene kan dermed målrettes og forbeholdes de innbyggerne som har de mest omfattende, komplekse og avklarte behovene.

Grønt nivå – Sammen skaper vi gode dager (Samhold og hverdagstjenester i grunnmuren)
Grønt nivå utgjør modellens grunnmur og representerer kommunens forebyggende innsats. Her rettes ressursene mot universelle tiltak som understøtter befolkningens generelle livskvalitet, helse, oppvekstvilkår og funksjonsevne. Innsatsen rettes mot faktorer som trygge sosiale relasjoner, inkludering, språkutvikling, et trygt skole- og barnehagemiljø, mangfold, sosial mestring, tidlig avdekking av utfordringer, tilstrekkelig søvn, fysisk aktivitet, ernæring og meningsfull hverdagsaktivitet.

Lokalsamfunnsutvikling, nærmiljøtiltak, innbyggerkraft og teknologi er integrerte kjerneelementer i denne grunnmuren. Teknologi, digitale verktøy, hjelpemidler, veiledning og opplæring legger til rette for egenmestring, avlaster våre ansatte og bidrar til å stimulere innbyggerkraften.

Strategien innebærer en bevisst satsing på uformelle sosiale nettverk og lokalsamfunn, fremfor tidlig profesjonalisering av mindre hverdagsutfordringer. Målet er å forebygge ensomhet, styrke den kollektive robustheten i lokalsamfunnene og dermed utsette eller redusere behovet for mer omfattende og kostbare tjenester på høyere trinn i trappa.

Det forventes at innbyggerne bryr seg om og tar ansvar for naboer og hverandre. Når vi inkluderer og tar vare på hverandre, forebygger vi ensomhet og gjør lokalsamfunnet sterkere.

Gult nivå – Støtte og hjelp når det er vanskelig (Lavterskel intervensjon)
Gult nivå aktiveres når enkeltinnbyggere opplever milde til moderate livsbelastninger, funksjonsfall eller psykiske utfordringer som krever målrettet og tidsavgrenset oppfølging.

er å unngå overbehandling. Tiltak skal iverksettes tidlig i forløpet, men oppfølgingen skal holdes på lavest mulige inngripende nivå. Fokus ligger på tidsavgrenset veiledning, mestringsstøtte, helsehjelp, tilpasset opplæring og lavterskeltilbud som ruster innbyggeren til å gjenvinne egenmestring og uavhengighet.

Rødt nivå – Hjelp når det virkelig trengs (Spesialiserte tjenester og kritisk hjelp)
Rødt nivå omfatter våre mest spesialiserte, ressurskrevende og kompenserende tjenester på tvers av alle virksomhetsområder. Dette inkluderer for eksempel spesialiserte barnevernstiltak, omfattende tjenester i hjemmet, institusjonsplasser, spesialpedagogisk hjelp og døgnkontinuerlig boligoppfølging.

Dette nivået er forbeholdt innbyggere med et dokumentert og avklart behov for profesjonell oppfølging som ikke kan kompenseres gjennom tiltak på grønt eller gult nivå. Driften på dette nivået skal være målrettet for å sikre forsvarlig og effektiv ressursbruk overfor innbyggere med størst tjenestebehov. Det langsiktige målet vil i mange tilfeller likevel være at innbyggerne, med rett hjelp på rødt nivå, på sikt kan ivaretas på grønt eller gult trinn i trappa.

2. Etablere kraftsentre

Som en del av omstillingen etablerer vi det vi kaller for lokale kraftsentre. Et kraftsenter er en møteplass der kommunen, innbyggerne, frivilligheten, næringslivet og nærmiljøutvalget samarbeider om å skape aktivitet, bygge fellesskap og finne løsninger på lokale utfordringer. Målet er å ta i bruk ressursene som finnes i lokalsamfunnet og skape gode tjenester sammen.

For å lykkes med dette endrer vi også måten kommunen jobber på. Ansatte fra ulike tjenester skal samarbeide tettere og være mer til stede der folk bor. Det betyr at blant annet helse, oppvekst, Nav, barnevern mv i større grad skal jobbe sammen rundt hvert kraftsenter, slik at innbyggerne opplever mer helhetlige tjenester og får hjelp tidligere.

Kraftsentre skal være lokale knutepunkter der kommunale tjenester, innbyggere, frivillighet, lag og foreninger og andre lokale ressurser kan kobles sammen. Kraftsentrene skal bygge videre på eksisterende møteplasser og aktiviteter og gjøre det enklere å utvikle nye tilbud i samarbeid med lokalsamfunnet. Larvik har allerede et omfattende tilbud av aktiviteter, møteplasser, lag, foreninger, frivillige organisasjoner og andre lokale initiativ, og kraftsenterne skal bygge videre på eksisterende ressurser i nærmiljøene og det som allerede fungerer i lokalsamfunnet, og være i tråd med kommunens byer og prioriterte tettsteder fra kommunens arealstrategi. Kommunens rolle er å gjøre det enklere å delta, samarbeide og utvikle eksisterende tilbud videre.

Frivilligheten skal være en samarbeidspartner på egne premisser. Kommunen skal legge til rette for gode og forutsigbare rammevilkår, redusere unødvendige hindringer for frivillig aktivitet og utvikle gode kontakt- og samarbeidsflater mellom kommunen og frivilligheten.

Kommunens rolle er å koble sammen ressurser, legge til rette for samarbeid og bidra til at gode lokale initiativ kan utvikles videre.

Kraftsentre skal være lokale knutepunkter der kommunale tjenester, innbyggere, frivillighet, lag og foreninger og andre lokale ressurser kan kobles sammen.

Kraftsentre skal bidra til:

- **Møteplasser for alle:** Vi åpner kommunens bygg og møteplasser for barn, unge, voksne og eldre.
- **Mer samarbeid:** Vi kobler kommunens ansatte tettere sammen med innbyggere, frivilligheten og næringslivet.
- **Tidlig innsats:** Ved å være til stede i nærmiljøet kan vi oppdage utfordringer tidligere og finne løsninger før problemene blir større.
- **Sterkere lokalsamfunn:** Vi bygger fellesskap og gjør det enklere for innbyggerne å bidra med egne ressurser og engasjement.

Å etablere kraftsentre henger tett sammen med de nødvendige strukturendringene i kommunen vår, og gjør det mulig å utvikle dagens skoler og barnehager til levende møteplasser for alle generasjoner. Kraftsentrene kobler våre ressurser og innbyggernes kraft sammen for å fange opp behov tidlig, og for å finne treffsikre og helhetlige løsninger lokalt.

5. Slik følger vi opp planen

Dette er en overordnet plan og gir derfor ikke en oversikt over konkrete tiltak. Tiltak som kan bidra til å nå målene legges frem i kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027–2030, og følges opp gjennom virksomhetsplaner.

6. Konsekvenser

Temaplan for innbyggertjenester vil få konsekvenser for Larviksamfunnet og for organisasjonen vår.

Planen svarer på utfordringene identifisert i den tidligere vedtatte planstrategien, og legger til rette for en bærekraftig samfunnsutvikling innenfor sosiale, økonomiske og miljømessige forhold.

Sosiale konsekvenser

Ved å gjøre ting sammen og støtte opp om at folk mestrer hverdagen selv, styrker vi innbyggernes livskvalitet og opplevelse av kontroll over eget liv. Målrettede forebyggende tiltak på grønt nivå, vil bidra til å fange opp sårbare grupper tidlig og motvirke at unge faller utenfor arbeid og utdanning.

Strukturendringer innenfor barnehager og skoler er nødvendig for å samle fagmiljøene og sikre et likeverdig og lovmessig opplæringstilbud for barn og unge. Endringer i kulturtilbudet gjør at vi må satse mer på frivillighet og støtte initiativ som kommer fra innbyggerne selv.

Ved å etablere lokale kraftsentre med fagfolk fra ulike tjenester bringes kommunen tettere på innbyggerne. Samarbeidet mellom de ansatte i tjenestesonene og innbyggerne i nærmiljøutvalgene vil bidra til å utløse innbyggerkraft, styrke sosiale nettverk og bygge økt tillit og tilhørighet i lokalsamfunnet.

Når innsatstrappen fungerer etter hensikten, vil innbyggere med moderate utfordringer hjelpes på et lavere nivå. Dette skjermer og frigjør nødvendig kapasitet på rødt nivå, slik at de mest ressurskrevende, spesialiserte tjenestene forbeholdes innbyggerne med de mest komplekse behovene.

Økonomiske konsekvenser

Ved å dreie ressursene våre mot tidlig innsats og forebygging på innsatstrappens nederste trinn, kan kommunen utsette eller redusere behovet for kostbare institusjonsplasser og omfattende kompenserende tiltak. Dette er et kritisk og nødvendig grep for å møte vårt vedtatte omstillingsbehov på 230 millioner kroner og håndtere det stramme økonomiske handlingsrommet.

Strukturendringer innenfor barnehager, skoler og institusjonsbygg er en forutsetning for å oppnå budsjettbalanse, da det reduserer overkapasitet i bygningsmasse og frigjør midler fra drift og vedlikehold.

Ved å erstatte flere sektorspesifikke planer med én felles strategisk retning bryter vi ned kostbare silostrukturer. Gjennom samordnet arbeid på tvers av tjenestene sikrer vi at ressursene settes inn samlet og effektivt der behovene oppstår.

Strategien ruster også kommunen i møte med mangelen på arbeidskraft. Ved å stimulere til egenmestring, uformelle sosiale nettverk og utstrakt bruk av teknologi og digitalisering**,** vil ansatte kunne avlastes og bemanningsbehovet reduseres.

Miljømessige konsekvenser

Når vi flytter tjenestene ut til lokale sonekontorer og kraftsentre betyr det at ansatte og innbyggere i mindre grad må reise til sentrale lokasjoner for å samhandle eller motta lavterskeltilbud. Dette reduserer transportbehovet og tilhørende klimagassutslipp i tråd med kommunens overordnede klima- og miljømål.

Kraftsentre og fysiske møteplasser skal i størst mulig grad basere seg på sambruk og bedre utnyttelse av eksisterende bygningsmasse i lokalsamfunnene. Dette underbygger en bærekraftig arealforvaltning. Sonekontorene skal være forberedt på uforutsette hendelser, blant annet ved å ha nødstrøm og informasjon tilgjengelig. Dette styrker lokalsamfunnets evne til å takle framtidige klima- og naturkriser.»